

# • FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 14.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Mikudagin 17. apríl 1940.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 142.

14. árg.

## Hersettir,

**men eingin grund til at óttast  
fyri svølti, fíggjarligum og  
samfelagsligum koll-  
veltingum.**

**Danski peningurin verður í  
fullum virði.**

Tað er hent, at ensk herskip komu higar og settu hermenn á land.

Frigggjadagin hin 12. í h. mánað komu tveir destroyarar við boðum um, at hitt enska ríkið vildi taka Føroyar í varðveitslu, til kríggjð var at enda. Leygardagin skuldi størri kryssari koma við umboðsmanni fyri enska uttanríkisministerið og hermonnum til Havnar og Skálafirðar. Hesin umboðsmaður skuldi greiða nærri frá teim treytum og teim korum, enska stjórnin kom at seta.

Leygardagin kom so kryssarin við soldátunum og tí enska umboðsmanninum, H. M. Consul J. C. Mason.

Hann hitti fyrst hin enska konsulin og samráðdist eina løtu við hann. Síðani tóku amtmaðurin og tingformaðurin móti honum.

Løgtingið hevði viðgjøgt, hvussu henda móttøka skuldi fara fram og givið formanninum í hendi at leggja hetta skjal fram fyri enska umboðsmannin:

»Føroya Løgting fekk í gjár boð um, at Ongland ætlar at seta hermenn á land at verja landið.

Hetta hendir uttan áheitan Føroyinga.

Tað er stóða tingsins at halda Føroyar uttanfyri bardagin og ósemjuna landanna millum.

Tingið tekur fyrivarni viðvíkjandi sínum rættindum og mótmælir, at annað, um ein vinarligt sinnað, ríki setur hermenn á land her, men trúðandi umstøður valda, at einki býti er at gera.

Føroya Løgting, sum gjøgn- um öldir og undir skiftandi viðurskiftum hevur umboðað

Føroyar undir heimild teirra skrivaðu og óskrivaðu lóga, roknar við og ynskir, at einki verður broytt Føroyum viðvíkjandi uttan samráðing við tingið.

Á Føroya Løgtingi,  
Tórshavn, 13. apríl 1940.

Kr. Djurhuus.

/ O. F. Joensen.  
Poul Petersen.

Mánadagin fekk lögtingið hetta svar frá H. M. konsuli J. C. Mason:

BRITISH CONSULATE

Thorshavn, Faroe Islands.

April 14th., 1940

Sir,

I have the honour to acknowledge the receipt of a Note relative to the landing of a force of British Marines on the Faroe Islands, which you were good enough to hand to me yesterday on behalf of the Føroya Løgting.

The statements made by the Ting have received my careful consideration and are being made known to His Majesty's Government. It is anticipated that the measures taken by H. M. forces to ensure the safety and protection of the Faroe Islands will entail a minimum of disturbance to the normal life of the Islands and no modification of their internal administration.

## Snikkaerverkstaðið í Trongisvági

ger tygum møblar og vindeygu og annað svikkaraarbeiði. Bronsumedalja frá handverkarskúlanum tryggjar tygum góðskuna og vakurleikan.

TH. Trongisvagi. TH.  
Sigmund Strøm. Emil Petersen.

I am to express the hope that the co-operation and goodwill of the Føroya Løgting will be forthcoming to assist the British forces in their task, and have the honour to express to you, Sir, my thanks for the help which you have afforded and my high esteem and consideration.

(sign.) J. C. Mason,  
H. M. Consul.

THE PRESIDENT  
FØROYA LØGTING,  
Thorshavn.

Omanfyrstandandi skjal ljóðar soleiðis á føroyskum máli:

Eg havi tann heiður at vátta móttøkuna av einum mótmæli, sum tygum fingi mær ígjár vegna Føroya Løgtings vegna landssetanini í Føroyum av eini deild av enskum marinesoldátum.

Tingsins mótmæli hevur fingið mína gjøllu umhugsan og vil verða gjørt kunnugt fyri ensku stjórnini. Tað er at vænta, at tey stíg, sum herdeildirnar taka til at vissa trygdina og verndina av Føroyum vilja órógvast minst møgulegt hitt dagliga virki í landinum, og vil einki umskifti verða gjørt á hina innlendis administratiónina.

Eg skal flyta fram ta vón, at vælvild og samarbeið frá Føroya Løgtingi vil verða til støðar at hjálpa ensku herdeildunum í teirra arbeiði, og eg havi tann heiður yvirfyri tygum at veita tøkk fyri tann beina, tygum hava veitt.

Av svari hins enska umboðsmannsins er tað greitt, at hin enska stjórnin ikki hevur í kvittanum at broyta nakað í okkara statsrættsliga viðurskiftum ella í okkara innlendis stýrslagi. Allar lógir og allar skipanir eru so statta í fullum gildi.

Hetta er gott. Vit hávirða ensku stjórnina fyri hennara liberalismu. Men samstundis Føroyingar yvirhovur gera hetta, reist spurningurin: Er hetta frælsi at ríða okkum innan fyri galdandi lógir og skipanir eitt frælsi til at standa hjálparleysir í øllum teim forum, hvári vit bigartil hava fingið stuðul frá danska ríkinum, sum nú er skorið leyst úr tí praktiska samarbeiðinum við okkum?

Hvussu verður við okkara

peningi — virður enska ríkið hann?

Hvussu kunnu vit halda fram við okkara sjúkrahús- og læknaviðurskiftum, okkara socialu forðing, embætisviðurskiftum, skúlavíðurskiftum, finansiering av okkara fiskivinnu o. s. fr. o. s. fr.?

Her kunnu vit við tað sama siga, at tað er ullaðan allan íva, at Ongland vil góðkenna tann danska peningin sum gilduga betaling, og at tað nú at kalla beinavegin ímillum Ongland og okkum vil verða fastlögð ein kurs, sum allir partar kunna rokna við. Ætlandi verður kursin sett til 20 kr. fyri pund. Í handlinum við teir ensku hermenninar er henda kursin longu praktiserað.

Sambært amtmannsins úttalilsir kunnu vit viðvíkjandi sjúkrahús- og øðrum viðurskiftum, sum staturin hevur rindað til, rokna við, at amtmaðurin statsins vegna av teim statsmidlum, sum liggja uttan fyri ta tyska hervaldið, vil kunna rinda statsins part sum higartil.

Fiskivinnan fyri í ár var longu financierað, áðrenn ólukk- ann rakti Danmark. Statsins peningur, sum er gingin til hesa finansiering, statslán og annar peningur, verður nú ikki afturgoldin til Keypmannahavn, men til amtið, og verður so statta at virka framvegis innanfyri okkara samfelagsviðurskifti.

Ongland vil koma at keypa allar okkara vørur — tað ræður bert um at fáa produktiónina uppá hægsta stíg.

Sum stóðan nú tykist at vera, halda vit, at eingin grund er til ótta fyri svølti, fíggjarligum og samfelagsligum kollveltingum.

## Løgtingstíðindi.

Mánadagin 15. apríl 1940.

Kr. Djurhuus:

Stórar hendingar eru framfarna í hesum døgum, ið hava ávirkan á okkara viðurskifti.

Týskararnir hava hersett Danmark.

Hósdagin frættist, at Onglendingar vildu seta herfólk á land her fyri at forða fyri, at Týskarar komu her á land.

Tað var tá yvirdrigið formanninum at protestera tingsins

vegna.

Frigggjadagin komu 2 ensk herskip her inn á Havnina og 2 yvirmenn komu í land við boðum frá Churchill, at ætlanin var at seta herfólk á land her.

Leygardagin kom so eitt stórt krígsskip, eitt transportskip og nøkur smærri skip. Í land her eru komnir o. u. **==** soldátar og ein oberstur, ið eitur Sandall og ein konsul, ið eitur Mason.

Eg gav teim skriv tingsins á føroyskum, donskum og enskum máli.

Konsulin segði, at hann dagin eftir vildi geva eitt skrivligt svar, men annars var tingsins protest og krav, soleiðis, sum Onglendingar høvdu hugsað sær at skipa teirra viðurskifti her á landi. Teir vildu á ongan hátt grípa inn í okkara stjórnløgu stóðu.

Th. Petersen:

Okkara flokkur hevur longu hin 9. í hesum mánað og aftur 10. og so frameftir hildið fram her á tingi, at tað var neyðugt, at Føroyingar fingi sær eina institútión (ministerium?) men fleirtalið ræður, og vit fingi ikki okkara vilja ígjøgnum.

A. Samuelsen:

Var eg representantur fyri eina stórmakt, kundi eg stillað meg sum Th. Petersen. Guð vilt, hvussu tað hevði verið vordíð í dag, ífallt alt varð viðtikið, sum Th. Petersen og hansara flokkur hevur sett fram.

P. M. Dam:

Okkara stóða var tikin fyrsta tíman, vit frættu um ólukkuna, ið hevði rakt Danmark: at halda høvðið kalt, men hjartað heitt í viðgerðini av teim spurningum, sum komu at bolta inn yvir okkum teir komandi dagarnar. Vit vildu ikki ganga við til adressumanna og fólka-flokksins stóðu at kuta øll bond og taka sjálvstýri, tí hetta vildi »ruinera« Føroyar: Hvør oyra í bankum, sparikossom — yvir 10 milliónur — vildi harvið við einum pennastrokki týnaast, og vit vildu koma at standa sum kirkjurottan. Einki av teim midlum, sum amtmaðurin statsins vegna kann nýta til Føroyar í hesum døgum, kundi tá komið okkum til góðar — tað eru milliónur, her er talan

um. Vit vildu stutt sagt ikki vera við til at skapa okkum slíkar umstøður, at sjúkra- og læknaviðurskifti, ellisrentu- og invalidrentubetalning, skúla- skapur okkara, embætisinsti- tutionurnar, ið eitt orðnað sam- felag má hava, o. s. fr. mátti stæða og uppløysast úttan at orka at seta nakað í staðin. Vit kendu tað sum okkara fyrstu skyldu at leggja alla orkuna á at verja tey góðir, vit høvdu haft, og halda fram vinnuliv okkara. Churchill's úttalislir í radió, sum okkum vón um, at hetta kundi lata seg gera. Teir seinastu dagarnir hava prógvað, at henda stóða okkara var tann beina, og at Føroya fólk kann takka sínum skapara fyrri, at tað í hesi forløgstungu stund sótu menn á tingi, sum bildu høvur klár og ikki lótu seg reka til hazarderaðar statskups- handlingar, sum høvdu sett land og fólk í óføri og hin ramasta vesaldóm.

Týsdagin 16. apríl 1940.

### Sáttmálasamráðingar millum fiskivinnufelöguni.

3. viðgerð.

Djurhuus:

Tað fyriliggur nú frá fiski- vinnuvevndini eitt uppskot, sum eg vóni, at tingið viðtekur. Upp- skotið er seltjóðandi:

»Lagti het bemyndiger den udvidede Landsnevnd til paa Tingets Vegne overfor de respektive Fiskeriorganisa- tioner at afgive Baggaranti indenfor de i Udvalgsbetenkn- ning i Lagtingssag Nr. 1/1940 (Sáttmálasam- ringar millum fiskivinnufelöguni) at- stukne Rammer.»

Danbjørg:

Eg hoyðist at biðja um eina nærri frageiðing viðvíkjandi uppskotinum. Eg haldi fast uppá, at fiskimenn skulu kunna fáa 35 pct. av bruttoveiðuni, og eg vil tí spyrja, um nakar møguli- leiki er til steðar fyrri, at fiski- menn kunna fáa hetta krav uppfyllt, og ffall tað ikki ber til, so biði eg nevndarlimirnir gera so væl at siga mær, hvat ið orsøkin er til tess.

A. S. muelsen:

Tað kemur at fyriliggja eitt uppskot til kontrakt, og felöguni skulu so samráðast um hetta uppskot. Hetta uppskotið opnar møguleika fyrri at bækkja procentirnir til fiskimenninar.

P. M. Dam:

Vit megu ikki slíta tingið, fyrr enn vit hava heimilað ein møguleika fyrri at fáa fiski- vinnuna í gongd og at fiskimenn kunna fáa hægri procentir. Uppskotið er her fyriliggur, gevur Landsnevndini heimild til

tingsins vegna at veita tann neyðturvuliga garanti.

J. Chr. Olsen:

Liggja skipini still, so stedgar alt. Skulu Suduroyingar fáa 35 pct., so megu vit norðanfjórðs fiskimenn fáa tað sama.

A. Samuelsen:

Nú er møguleiki til steðar at stilla allar fiskimenn eins. Nú fær eisini Føroya Fiski- mannafelag eina kontrakt, sum er betri enn tann, ið teir sjálvir hava undirskrivað við tað, at teir eisini kunna fáa 35 pct.

Danbjørg:

Aftaná teir upplýsingar, ið eg nú havi fingið, havi eg einki imóti at greiða atkvøðu fyrri tí fyriliggjandi uppskotinum.

Uppskotið kom so til atkvøðis- avgreiðslu, og allir teir ting- menn, ið til steðar vóru, greiddu atkvøðu fyrri tí.

Løttingið endaði fyrirbils, men má skjótt koma saman aftur. Landsnevndin, vørunevndin o. s. fr. fara nú undir at arbeiða víðari tey mál, ið kriggsum- stöðurnar hava gjørt neyðugt at viðgera. Tá nevndirnar so eru lidnar, kemur tingið saman aftur.

## Kríggið

Quistling (usling), forsætis- ráðharrin í svikjarastjórnini í Noreg, er horvin, hevur sníkt seg burtur frá ábyrgdini.

Enskar og franskar herfylkingar eru landsettar á 6 ymiskum stöðum í Noreg: Tromsø, Har- stad, Balsfjorden, Narvik, Bodø, Foldenfjorden.

60 týsk skip skotin í sor í fyrstu og aðru atlogu í Noregi. Við fyrstu atlogu fóru 39, harav 16 herskip. Við seinri atlogu 4 kryssarar, 2 kavbátar, 15 farma- og herflutningsskip.

Norðmenn verja seg manni- liga. Teir eru nú við at vera lidnir við mobiliseringina. Menn vænta, at í teim fyrstu dögnum verða avgerðandi bardagar at fara fram millum Týskararnar øðrumegin og Norðmenn, Ong- lendingar og Fransar hinumegin.

Enskur kryssari við nøkrum destroyarum fóru um dagarnar inn í Narvik. Teir skutu tey týsku festningsvirkini í sor, logdu á teir 7 týsku destroyararnar, sum lógu inni. 4 av teim vórðu oyðilagdir beinanvegin. Hinir 3 bildu undan inn á ein fjørð. Onglendingarnir eltu teir og søktu allar 3. Áður vóru 3 her- skip søkt við Narvik. Týskar- arnir flýddu til fjalls. Har vórðu teir móttíknir av norskum her- monnum og verða nú eisini eltir at Onglendingum. Henda sigurin rokna franskir og enskir menn fyrri hin størsta hjá teim

í stórbardaginum við Týskin.

Danmark hevur tað vont í hesum dögum. Matbýtingin fer strangliga fram. Av fitievíni fáa fólk lítið og einki. Hinir arbeiðs- leysu hava mist stúdningin. Radioin má bera tilílk ósannindi

## Teir kapitalistisku huldumenninir

og

### harmasongur teirra.

Hin 23. mars í ár er aftur ein kapitalistiskur huldumaður í »Føroyatíðindi«. Hann nevnr seg stóra »De«. Tað, ið hann førir fram, er fyrst og fremst tað, at eingir stórmenn eru í Føroyum, sum orka at lata meira skatt, og tí megu fiski- menn luttaka í útgerðarútreiðsl- unum. Harnæst sigur hann, at reiðarar hava ikki ráð at reiða skipini út, úttan staturin hjálpir teimum.

Hetta er høvuðsinnihaldið í greinini og hitt er álup á undir- ritaða. Men tey eru olli meira ella minni við síðuna av. Sum domi um álupini skal eg endur- prenta nokur orð úr greinini: »Men hvortfor nu rase saa vold- somt mod »stórmenninar« naar man selv bor i et Glashus. Danbjørg har fornylig sat sig i Spidsen for et Fiskeriforetagende med Rederivirksomhed og vil saaledes faa Lejlighed til at erfare, at det ikke er lutter Spøg og Teori eller tomme Ord at være Reder.»

Fyri tað fyrsta standi eg ikki »í Spidsen for et Fiskerifore- tagende«. Eg havi hjálpt til í starvinum fyrri til stovna ta umtalaðu fyrirøku, sum vit síðan hava latið í hendur á konum monnum, sum eg vóni kunna fara alt víðari fram á rætta leið. Fyri tað annað havi eg aldri talað ella skrivað eitt orð um tað, at tað er »lutter Spøg og Teori eller tomme Ord at være Reder«. — Eisini eri eg glaður yvir, at Føroyaland hevur fostað slíkar reiðarar, sum »naar de til Tider faar Overskud af Virksomheden, hvad heldigvis sker af og til, saa lægger de ikke Pengene paa Kistebunden, men sætter dem i nye arbejds- givende Virksomheder til mere Arbejde og Risiko for ham selv men vel nok ogsaa med mere Selvtillfredshed, men det gavner ogsaa hele Samfundet.« Eitt gamalt ord sigur, at ein arbeiðs- som mamma fostað ofta latar dótur. «At duguligir reiðarar ikki altíð eiga slíkar eftirkomarar, sum duga at fara fyrirtekna víðari, hugsi eg, at stóra »De« vil geva mær rætt í. Eins og eg vil viðganga, at tað av og á

sum, at Tórshavn skal vera týnd, Sandingar skulu hava tikið ímóti Onglendingum við hvala- kanón, hin týski konsulin Rich. Thomsen skal vera fast- settur, og kona hansara og børn helslign av ótta um hann o. a.

siga, at eg prædiki »Klassehad«. Nei, tað er stóra »De« og hansara líkar, ið seta ílt blóð millum fólk og státtir; tí einaferð verða slitmenninir at illkast, tá ið teir altíð verða happaðir og lagdir undir tað tunga okið.

Tann kapitalistiska harma- songin kenna vit, hann ljóðar soleiðis, at eingir kapitalistar eru í Føroyum, og teir, sum eru, orka ikki at rinda skatt. Men hvussu fiskimenninir skulu kunna liva av seks ella átta hundrad krónum um árið — tað tala teir kapitalistisku huld- menninir einki um.

Porkeri, 2. apríl 1940.

J. H. Danbjørg.

Henda grein hevur tessverri noyðst at biðja nakað leingi vegna stórhendingatíðindi.

Blaðstj.

### Kun hos Fagmanden

er det bedste. — Køb derfor i M. P. Jacobsens Malerforretning. Pap, Tapet, Møbelpoliture, Gulv- lakker, blandet og ublandet Maling, alle de Nuancer, billige Priser, bedste Kvaliteter. Ordre fra Bygderne eksp. omgående

Telef. 323.



# KAPOK

haves paa Lager.

## Balslev & Co.

FÆROSK MARGARINE  
VITA NR. 1.

Vitaminiseret.

er fremstillet af de bedste Raastoffer.

### Lýsið í FØROYA SOCIAL-DEMOKRATI!

Útgevarar: Javnaðarmannafelag.

Bláðstjórar: P. M. Dam, Tvoroyri, ábyrgdarmaður.

P. K. Mouritsen, Tórshavn.

Prentsmiðja B. Z. Jensens, Tórshavn.